

Solidariteetit käytäntöön

Nuorten arkiyhteisöt tunnustuksen lähteenä
ja ehkäisevän sosiaalityön areenana (SoliPro)

Elina Vaahensalo, Riikka Korkiamäki, Tiina
Määttä, Annika Lehtonen, Ayesah Emon,
Nina Vanhatalo, Maaro Niskanen

Tiedetempaus, Porin yliopistokeskus 22.1.2025

Lähtökohta

- Ihmisten, ihmisryhmien ja yhteisöjen välinen solidaarisuus on toimivan, tasa-arvoisen ja demokraattisen yhteiskuntaelämän edellytys.
- Solidaarisuuden edistäminen on keskeinen nuorten kasvatuksen, koulutuksen, vapaa-ajantoiminnan, nuorisotyön ja ennaltaehkäisevän nuorisososiaalityön tavoite.
- Ymmärryksen lisääminen nuorten kokemasta solidaarisuudesta on ensisijaista nuorten kanssa työskenteleville.

SoliPro-hanke (SA 2022-2026)

- Hankkeessa tutkitaan, kuinka nuorten käsitys solidaarisuudesta rakentuu ikätoverisuhteissa, suhteissa muihin sukupolviin sekä laajemmassa suhteessa paikallisiin yhteisöihin ja yhteiskuntaan.
- Hanke on kiinnostunut nuorten käsityksistä solidaarisuudesta nuorten keskeisissä arkiympäristöissä (koulu, katu ja sosiaalinen media) sekä siitä, miten solidaarisuus määrittyy eurooppalaisen nuorisopolitiikan tavoitteena.
- Oletuksena on, että myöhäismodernissa yhteiskunnassa solidaarisuutta rakennetaan myös erilaisuudesta, ei vain samankaltaisuudesta, käsin (esim. Oosterlynck ym. 2017).
- Tutkimuksen tuottama tieto auttaa käsitteellistämään solidaarisuutta siten, että moninaiset arvot yhteiskunnassa saavat tilaa. Tuloksia voidaan hyödyntää ehkäisevässä sosiaalityössä ja muussa työskentelyssä nuorten kanssa antamalla uusia näkökulmia ammattilaisille.

Teoreettinen kehys

Hankkeessa hyödynnetään Oosterlynckin ja kumppaneiden (2017) ajatusta spatiaalisesta solidaarisuudesta (*spatial solidarity*), joka jakautuu kolmeen kiinnostuksen kohteeseen:

1. **Solidaarisuuden lähteet** eli miten lojaliteetit muotoutuvat yksilöiden välille.
2. **Paikkojen merkitys** solidaarisuuksien muotoutumisessa ja sitä kautta myös paikkoihin liittyvien valtasuhteiden vaikutus.
3. **Poliittinen ulottuvuus** eli mitä yhteiskunta odottaa nuorilta koskien solidaarisuuksia.

Tutkimustehtävä

Mitä solidaarisuus on **arkisina käytäntöinä** nuorten jokapäiväisissä elämisympäristöissä?

- Miten solidaarisuus ilmenee **käytännössä** / miten sitä ”performoidaan” ja miten siitä **neuvotellaan** kanssakäymisessä toisten ihmisten kanssa?
- Minkälaisia **valintoja** ja **päätöksiä** solidaarisuuteen liittyy, ja miten niitä perustellaan?
- Millaisia **rajoja, ulossulkemisia ja toiseuksia** solidaarisuus rakentaa?
- Miten **paikat** ja **tilat** (fyysiset, digitaaliset ja mentaaliset) merkityksellistävät solidaarisuuksia ja niistä käytäviä neuvotteluja?

Osatutkimukset

- **Tiina Määttä:** Solidaarisuuden muodot kouluympäristössä
- **Maaro Niskanen:** Katuorientoituneet nuoret ja solidaarisuus pääkaupunkiseudun katuympäristöissä
- **Annika Lehtonen:** Rikollisuuden ja väkivallan keskellä elävien nuorten solidaarisuuden kuvauksia Brazilian Salvadorissa
- **Elina Vaahensalo:** Toiseuden affektiiviset ulottuvuudet nuorten suomalaisten TikTok-käyttäjien sisällöissä
- **Ayeshah Emon:** Nuorten solidaarisuuden ilmaisujen tarkastelu EU-rahoitteisissa suomalaisissa projekteissa Euroopan nuorisoportaalissa

Solidaarisuuden muodot kouluympäristössä

Aineisto koostuu yhdeksäsluokkalaisten kirjoittamista tarinantäydennystehtävistä, joissa kirjoittaja saa päättää kuka kuuluu maailmalopunjälkeiseen yhteiskuntaan koulun alueelta

Solidaarisuuden muodot aineistossa

- Yleisin reflektiivinen solidaarisuus, joka perustuu keskinäisen riippuvuuden tunnistamiseen erilaisuuden arvostamisen kautta (toisten ihmisten tietojen ja taitojen merkitys omassa selviytymisessä)
- Toiseksi yleisin affektiivinen solidaarisuus, joka perustuu tietoisuuteen ihmisen haavoittuvaisuudesta epävarmassa maailmassa (eksistentiaaliset kysymykset omasta paikasta maailmassa)
- Aineistossa näkyy vähiten olemassa oleva solidaarisuus, joka perustuu ainoastaan jo olemassa oleviin ihmissuhteisiin (ystävät)

Katuorientoituneet nuoret ja solidaarisuus pääkaupunkiseudun katuympäristöissä

- Meneillään oleva etnografinen tutkimus nuorten solidaarisuuksista katuympäristöissä
- Tutkimuksen kohteena 13-20-vuotiaat nuoret, jotka viettävät ison osan vapaa-ajastaan kaduilla, julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa, kuten juna-asemilla, kirjastoissa ja kauppakeskuksissa
- Varsinaisia tutkimustuloksia ei vielä ole, mutta joitain havaintoja kaduilta:
 - Kaduilla vallitsee vahva hierarkia. Mitä ylempänä nuori on hierarkiassa, sitä vähemmän häneen kohdistuu uhkaa kaduilla. Maine ja status suojelee.
 - Maskuliininen kulttuuri, jossa pojat ovat vahvoja ja tytöt heikkoja. Tyttöjä, itseä nuorempia, sekä vanhuksia suojellaan väkivallalta.
 - Solidaariset suhteet muodostuvat esimerkiksi yhteisen asuinalueen, etnisen taustan tai sukulaisuuden perusteella.
 - Solidaarisuutta osoitetaan myös itseä heikompia kohtaan, esimerkiksi suojelemalla väkivallalta.

Rikollisuuden ja väkivallan keskellä elävien nuorten solidaarisuuden kuvauksia Brazilian Salvadorissa

Mitä enemmän pahaa lähtee ihmisten mielestä, sen parempi. Silloin on enemmän ihmisiä, jotka tekevät hyviä asioita. Ja maailma kiittää. [...] Haluan muuttaa muiden elämän. Jotka ovat kadulla, käyttävät huumeita ja tappavat. Haluan muuttaa tämän, se on väärin. –João, 15

Vaikka suurin osa Brazilian 'faveloissa' elävistä nuorista eivät ole suoraan kiinnittyneet rikollisuuteen, järjestäytynyt rikollisuus, huumekauppa ja poliisiväkivalta silti vaikuttavat monien faveloissa asuvien nuorten elämään.

Tämä osatutkimus pyrkii valottamaan sitä, miten nuorten kuvaama solidaarisuus ilmenee ja ehdollistuu rikollisuuden ja väkivallan kontekstissa.

Osatutkimuksen aineisto pohjaa haastatteluihin neljän 15–17-vuotiaan nuoren pojan kanssa lastensuojelulaitoksessa Salvadorissa, Brasiliassa 2023.

Tulokset havainnollistavat, miten nuorten ambivalentit solidaarisuuden kuvaukset muotoutuvat:

- yhteenkuuluvuuden ja tuen jatkuvista neuvotteluista arjessa sekä
- universaalin solidaarisuuden kuvauksista muita haavoittuvassa asemassa olevia nuoria kohtaan.

Toiseuden affektiiviset ulottuvuudet nuorten suomalaisten TikTok-käyttäjien sisällöissä

Digitaalista etnografiaa soveltavassa tutkimuksessa tarkastellaan solidaarisuuden ja **toiseuden** ilmenemistä suomenkielisissä, nuorten julkaisemissa TikTok-videoissa, sekä videoiden kommentteissa. Sekä TikTok että toiseuden rakentuminen ilmiöinä myös **affektiivisia**:

- Videot ovat usein visuaalisesti dynaamisia ja tunnepitoisia ja ne herättävät nopeita ja voimakkaita affektiivisia reaktioita. → **Affektiivinen sykli**, jossa käyttäjät voivat nopeasti kuluttaa ja reagoida tunnepitoiseen sisältöön.
- Toiseuttamisen perusta on juurtunut tunteellisiin ja affektiivisiin käytäntöihin.
→ Toiseuttaminen toteutuu tunteiden liittämisenä Toisiin (Ahmed 2014).

Osatutkimuksen aineisto: Etnografiset havainnointimuistiinpanot TikTok-sisällöistä.

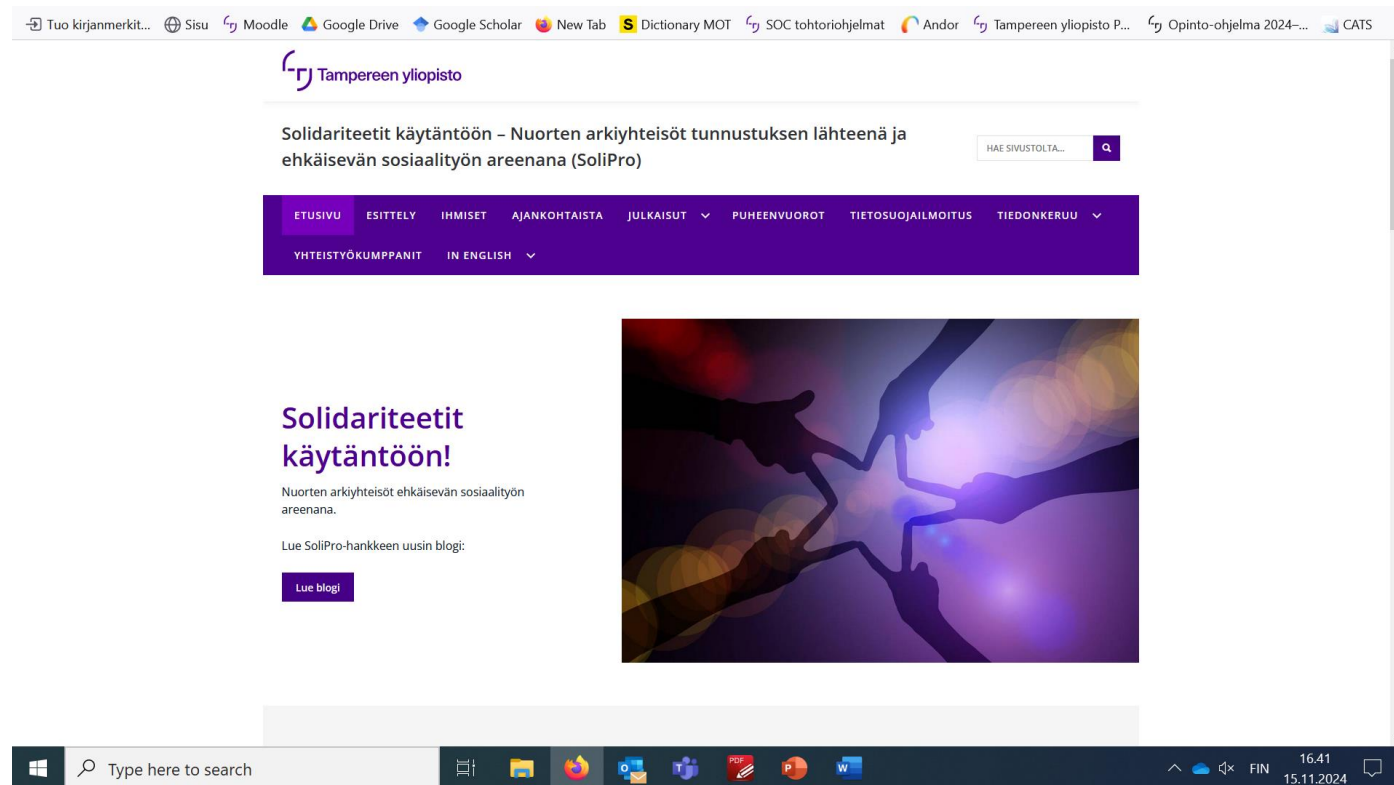
Alustavat tulokset: Varsinkin opiskeluihin liittyvissä sisällöissä yhteisöllisyys rakentuu jaettujen taitekohtien ja yhteisten **haasteiden** kautta. Toiseus linkittyy erityisesti **epäonnistumiseen** ja heikoksi miellettyyn menestykseen (lukio vs. amis), aikuisuuden **auktoriteetteihin** ja vääränlaiseen itseilmaisuun liitettyyn **häpeään**. Toiseuttaminen myös **sukupuolittunutta**.

Nuorten solidaarisuuden ilmaisu- ja tukien tarkastelu EU-rahoitteisissa suomalaisissa projekteissa Euroopan nuorisopöytäalalla

Euroopan nuorisopöytäalalla tarjotaan eurooppalaisella ja kansallisella tasolla tietoa mahdollisuuksista ja aloitteista, jotka kiinnostavat Euroopassa asuvia, opiskelevia ja työskenteleviä nuoria. Pöytäalalla on suunnattu nuorten lisäksi muille nuorisotyön kentällä toimiville sidosryhmille, kuten nuorisoyhteisöille, nuorisotyöntekijöille ja päätöksentekijöille.

Suomi tapauksena; Projektissa analysoidaan 120 EU-projektia, jotka on rahoitettu vuosina **2018–2024** eri EU-ohjelmien, kuten Erasmus+, Euroopan solidaarisuusjoukot, DiscoverEU, Erasmus+ Virtual Exchange ja muiden ohjelmien, kautta.

Tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää, **miten EU kuvittelee, määrittelee ja edistää nuorten solidaarisuutta.**

KIITOS!

<https://projects.tuni.fi/solidaarisuus>